

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Egyházmegyei zsinat.

Aminek — évtizedekkel ezelőtt — még csak felemlítésnél is e le-sújtó szavakra fakadtak az intező kö-rök: „nec nominetur“... de ami után már évek óta epedve vágytunk, aminek elkövetkezéseért hívek és pa-pok egyaránt buzgón imádkoztunk, be-következett. Nagy események szin-helye lett az erdélyi püspöki székhely. Egyházmegyei zsinatot tart az ősi székesegyházban székhelyi *Majláth G. Károly* gróf, b. t. t., erdélyi püspök az egyházmegye minden pontjáról egybesereglett papjaival. 16 évi *apos-toli* lankadatlan munkának megfigye-lése, értékelése kellett ahhoz, hogy a lehetetlenség — kételkedes — re-ménytelenséget erős vágy, valóság, kiállító szükség váltsa fel s egy ér-zésben egyesüljön minden kebel: az er-délyi egyházmegye hitéletének azon alapon, melyet Krisztus igaz apostola tett le, szép nagy épületét emeljük fel. Nevezetes eseménye lesz ez az erdélyi katolicizmus történetének; de messze kiható lesz országos vonatko-zásaiban az egész magyar katoliciz-musra is. Mert nemcsak helyi szük-ségletek kielégítésére rak le megingat-hatatlan alapot, hanem a keresztény ideálok, a katolikus hitéleti vonatko-zások az egyházmegye határain túl is világot gyujtanak, midőn a hitélet bajai-sebeire irt, enyhet nyujtanak, az egyház belső életében éltető meleget árasztanak, a küzdő egyház tagjainak a szerető, önfeláldozó szívhez a győ-zelem eszközeit adják kézbe, mellyel az egyház és társadalom harmoniája, a papság és hívek szoros együttérzése, lelki közössége meg legyen védve. S az isteni Gondviselés bölcseségének és tudásának igazán mélységes titka, hogy mindezek keresztülvitelét oly em-berre bizta, ki tántoríthatatlan, erős hitű, egész lényében szerető szív, ál-doztatós lélek, életét feláldozó pásztor,

vezér, ki csak „az igazságot védi, sze-reti, keresi“ — s ép ezért egész nyája bizalommal, ragaszkodással szereti, követi.

Most örvendünk igazán azon na-gyon, hogy majdnem száz éve már, hogy nem volt egyházmegyei zsinatunk. Mert 1822-ben volt az utolsó. S ha-bár azóta az ott lefektetett törvények — Statutumok — nagyrésze elavultak s esetről-esetre kibocsátott egyházhatá-sági rendeletek irányították, szabá-lyozták a hitéletet; s habár a megvál-tozott életviszonyok, a modern élet-szükségletek és világnézetek újabb irányító határozatokat követeltek: mégis örvendező szívvel adunk halát, hogy az egyházkormányzás, a hitélet mindenkor kötelező, érvényes alapel-vei, törvényei alapján most nyerünk új statutumot. S ennek a zsinatnak ta-nácskozása fog érvényre emelni olyan határozatokat, melyek emberöltőkre szóló hatással hirdetik alkotójukat. E-zzel Majláth püspök atyánk egyházkor-mányzásának korszakot alkotó mun-kássága fényes betetőzést nyert. A fáradságos, önfeláldozó apostoli munka verejtéke maradó drágagyöngyökké vált, melyek visszazugározzák munka-társai *mindenikének* örömmel hozott verejtékeseppjeit. Mert közösen fára-doztunk.

Előkészítése a zsinatnak

éveket vett igénybe. Majdnem tíz éve, hogy hirlapi cikkezéssel egyik derék paptársunk sejtette, hogy nagy mun-kára készülhetünk erdélyiek. S a zsi-nat eszméje, tárgya egész irodalmat váltott ki. Es pedig — dicséretünkre — a legszigorabb egyházi fegyelem alapján s szellemében. A legjobb, leg-odaadóbb szándék egyesült minden-kiben.

Midőn pedig Püspök atyánk négy év előtt a zsinat-előkészítő bizottságot kinevezte s személyes vezetése alatt e bizottság a javaslatok előkészítésével

foglalkozott, nem volt egyetlen pap, ki legjobb szándéka javaslatával ne iparkodott volna a drága anyaggyüj-tésben segídezni. S ez óriási anyag oly finom lélekkel, oly erős hittel, oly igaz boldogítási szándékkal volt egy-beölelve, hogy tárgykörét tekintve mindenben az egyetemes egyháztör-vénycikkek keretén belül a legönfeláldozóbb lelkek óhajait, vágyait tárta elénk.

Ennek az egy szív és lélek mun-kásságának volt köszönhető, hogy az óriási anyagból a Statutum tervezet elkészülhetett s a folyó évi vízkereszt ünnepen

a zsinatot július 7-re

kihirdető főpásztori szózat és rendelet az erdélyi nagyterjedelmű egyházmegye-be szétröppent. Megfeszített munka követte ezt. A nyomtatásban szétkül-dött zsinati törvényjavaslatot esperes-kerületi gyűléseken részletesen tár-gyalták; módosításokkal, újabb javaslatokkal támogatták az előkészítő bi-zottságot ebben is ép úgy, mint a ki-nevezéskor. A zsinati törvények elő-készítésében tehát tulajdonképen az egész erdélyi papság résztvett. S így amennyiben a zsinati törvényeknek a fegyelmi és hitéletben üdvös eredmé-nye lesz s ezt reméljük is, a boldo-gító tudatnak minden pap részese lett.

Boldogító örömmel várta és mind-anya

a zsinatra való meghívót

hívek lelkipásztorukkal együtt lelke-sedtek. A lelkesedés az egyházmegye határain túl is oly nagy mérvet öltött, hogy emberöltőn nem látott zsinatra való megjelenhetésre — „melyet a távolból is történelmi fontosságú jelen-ségnek tartanak“ — sűrűn jöttek az engedélyt kérő levelek. Sajnos, ezek-nek eleget tenni nem lehetett, mert a zsinat előkészítő bizottság, mely utolsó ülését július 3-án tartotta, úgy határo-

Oberbauer A. Utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

zott, hogy csak egyházmegyei *papok* vehetnek részt.

Ezen utolsó *előkészületi ülésen* (csüörtökön) Főpásztorunk elnöklete alatt még egyszer megvitatták a módosított, bővített törvényjavaslatot. Megállapították a zsinat lefolyásának *ünnepi sorrendjét*, az egyházmegyei zsinat alatt követendő *napirendet*. Volt dolga a nyomdának is. A központon a bizottsági személyek dolgoztak, jöttek, mentek, előjegyzésbe vették a jelentkezőket; s dacára a hideg esős időnek, itt is csak örömpirtól lelkes arcok mosolyogtak, reméltek.

Remélték azt a szép ünnepet, mely után itt mindenütt annyian epedtek, hogy többen már napokkal előbb eljöttek, hogy átadják magukat lelekben annak az örömmek, mely a zsinat nyomán fakad.

S nem is csalódtak. Az az idő, mit a zsinat hivatalos megnyitása előtt elmékedésekben elmerülve eltöltöttek, felért egy hosszú élet munkálkodásával — önmaguk üdvére. Mert 30, 40, 50 év utáni viszontlása az ifjkor reményeinek, munkálkodási vágyainak inlettől megszentelt helyeknek; a befutott pályára, annak működésére való visszaemlékezés megnyugtató avagy magasabb pótló munkára lelkesítő erőt adott az élet vihariban sokszor hanyatott leleknek. S a lelkek *apostola* ilyen irányu felüldítéséről is gondoskodott a zsinaton megjelent leleknek. Meghívta „a theológiában hazánk legelső tekintélyét“ P. Tomcsányi Jézus társasági atyát, hogy szentgyakorlat keretében vezessen, emeljen, erősítsen minket küzdelmeinkben, kötelességeink teljesítésében. Így kapcsolódott egybe minden eszköz arra, hogy munkáikban méltók legyünk az isteni kegyelemre, áldásra. Igazán a kegyelem napjai voltak ezek.

Az érkezőket

vasárnap és hétfőn a püspöki fogatok vitték a vasutól fel a várba, hol részt az aulában, részt a papnevelő intézetben s a finövelében nyertek elhelyezést a zsinati atyák az elszállásoló bizottság gondoskodása folytán.

A zsinatot bevezető szeriartásra

július hó 7-én este 6 órakor adott jelt a székesegyház Szent Mihály nagy harangja. Hívó szavára felvonult 170-nél több zsinati atya s a napirend előírása szerint, — hogy a zsinat üdvös lefolyását a B. Szűz közbenjárásával kísérdje — elvégezte mindenki csendben az örvendetes rózsafüzért.

Ami ezután következett, az visszavarázsolta az 1897. évi (VIII. 23—27.)

fedhetetlen szent napok emlékét, mikor a fiatal püspök egyetlen beszédével szívéhez kapcsolta új egyházmegyéjének minden papját. Szép emlékek . . . Diadalmas tizenhat évnek szerencsés kiinduló pontja.

S e 16 évre vetett futó pillantást vissza a gondoktól megöszült Főpásztor bevezető beszédében. Mély áhitat, néma köny kísérte gondolatait, szívből jött szavait.

Beszédében mindenekelőtt kifejti, hogy nem feltünési vágyból hívta egybe az egyházmegyei zsinatot. Kötelezte erre az egyetemes zsinati határozatok rendelete, a szent Atyához s a nevében működő Congregatiohoz való engedelmessége, mely a zsinattartást Erdélyre nézve elrendelte. Jól esik szívének, hogy ez alkalom is kifejezése lesz annak, amit 16 éven át meglegedéssel tapasztalt, hogy papjai egy szívvel-lelekkel lelke óhajának, vágyának szellemében törekednek azon cél megvalósítása, elérése, hogy Krisztus uralkodjék a lelkeken, Isten országa e földön terjedjen. Előadja a zsinat tartamára vonatkozó azon intézkedését is, hogy szentgyakorlattal hozta kapcsolatba egybegyülekezésünket. Felfejtette ezek után a zsinat célját, mely önmegszentüléstünk, hivatásunk meg-szentülését célozza s anyaszentegyházunk iránt való készséges engedelmességünknek lesz bizonyítéka.

Meghatottan közöl bizalmas intézkedéseket, kéréseket papjaival s őszinte tükröt kér mindarra, amit főpásztori eddigi működése alatt nem úgy váltott be, mint azt egyik-másik várta volna s mire neki eddig senki figyelmét fel nem hívta. Lélekzetet visszafojtva mértünk atyai szeretettől áradó szívébe. Egyek voltunk mindannyian szerető atyánk vágyakozásában, imáiban.

A püspökhelyettes által végzett litánia alkalmával felhangzott a zsinat tartama alatt itt tartózkodó P. Moczik Felicián pozsonyi híres énekkara által előadott „Mária Isten temploma“ fol-séges szép ének megható színezéseivel, áhitat fokozásával. Litánia végeztével fényes segédlet kísérete mellett Püspök atyánk vonult az oltárhoz s áldást adott a Legszentebbel.

Urangyala elimádkozása után a város harangjainak bugó hangjai mellett buzgó imában kértünk áldást mindazokkal, kik e zsinattól megújhdásért epednek.

A zsinat első ünnepélyes ülése

kedden, július 8-án a püspöki rezidenciába felvonult szinpompás menet kíséretében megjelent Főpásztorunk pontifikális szentmiséjével kezdődött, amely

alatt a római asszisztencia pompás egyöntetű menetén gyönyörködhattunk s P. Felicián énekkara által interpretált solennis miseénekekben.

A Pontificale Romanumban (római szertartáskönyv) foglalt imák és szertartások közben a Szentlélek Isten kegyelmét kértük: szálljon le ránk, hassa át szívünket, tanítson meg minket arra, amit tennünk kel; mutassa meg nekünk az utat, melyen haladva mindnyájunk üdvösségét eszközölhessük; világítsa meg értelmünkkel, ité etünket, hogy igazságban minden hiúság megvetésével csak egy után vágyakozzunk, hogy semmi Tőle minket el ne tántorítson és Isten dicsőségére jól végzett munka után a reánk bizottakkal együtt örök jutalmat nyerhessünk. Kértük: világosítsa meg határozathozatalainkban, hogy ezek üdvösek legyenek.

A „minden szentek“ litániájában kifejezett esedezések közben a főpásztori áldó szavakkal kértük a jó Istent, hogy ezen zsinatot megsegíteni, irányítani, megáldani kegyeskedjék. S felhangzott erre a „Veni Creator Spiritus“ lelket felemelő, égbe szárnyaló dallama. S mindnyájunk lelke, akarata a Szentlélek irányításának volt átadva. Erre következett a Pontificaleből a püspök beszéde, alkuciója. Majd a zsinati dekrétumok felolvasása, a zsinati hivatalok betöltésére vonatkozó határozatok kihirdetése, az egyes bizottságok tagjainak kijelölése, a választás megejtésére a szavazó-lapok s egyes kérdőpontok kiosztása.

Hogy pedig a zsinat minden tagja a Szentszékkal hitbeli egységben tudja magát, a főpásztorral együtt a zsinat minden tagja letette a tridenti hitvallást s aláírásával is ellátva át-nyújtotta azt.

Hogy lelkünk is elő legyen készítve a magasztos nagy munkára, szószékre lépett a nagy tudású Jézus-társasági atya P. Tomcsányi s gyönyörű bevezető beszédében ezeket fejtegette:

Beszédét a jó lelkivezető az *élet* meghatározásával kezdte. Fejtegette a tenyész életet, érzi életet; az ember természetes és természetfölötti életét, melyet Isten kegyelme eszközöl.

Miért is a megszentelő malasztot becsülnünk kell magunkban. Ennek támogatása mellett ismerjük meg mindjában nagy Istent s akaratát. A lélek végtelen nagy becsét két megragadó példával ecsetelte. A kísérő gonosz lélek miként ígér egy egész világot *égy* lélekért („ha leborulva imádasz“); s Krisztus mint borul le alázatossággal Judás elé (az utolsó vacsorán), hogy ezt a lélek nagy értékére figyelmeztesse. Kötelességet ír elő, hogy a természet

fölötti rendbe kell vezetnünk mindazokat, kik reánk vannak bízva s ott meg is kell tartanunk. Törekedni kell arra, hogy természetfölötti életünk fejlődjek s kivált, hogy imádságos háza legyen a papnak.

A délutáni ülés rendjének meghatározása után püspöki áldást nyerve felkísérte a papság a főpásztort palotája főkapujáig s a délután reá várakozó nagy munkához előkészülni lakására vonult mindenki. Mert

a 10 különbizottságba

beosztott összes papságra nagy munka várt a délutáni órákra.

I. bizottság a *szemináriumról*. Elnök Kovács Lajos prelátnak-kanonok.

II. bizottság a *plebánokról és káplánokról*. Elnök Zomora Dániel prelátnak-kanonok.

III. bizottság a *főesperesekről és a vagyonkezelésről*. Elnök Tukó János gyergyói főesperes.

IV. bizottság a *keresztség, bérmlás, oltáriszentség és szentmise áldozatról*. Elnök Meisel József apát, barcza-sepsimiklós vári főesperes.

V. bizottság a *penitenciatartás, utolsó kenet- és egyházi rendről*. Elnök Sebastyén Mózes, címzetes kanonok, zetelakai plebános.

VI. bizottság a *házasságról*, a Rauscher féle instrukcióról. Elnök dr. Balás Endre pp. kamarás, szemináriumi rektor.

VII. bizottság a *hitoktatásról és prédikációról*. Elnök Miklós István al-esperes, gyergyófalvi plebános.

VIII. bizottság az *istentisztelet rendjéről, az egyházi temetésről*. Elnök dr. Kőröly Péter kanonok.

IX. bizottság a *jámbor társulatokról, a Katholikus Népszövetségről, sajtóról*. Elnök dr. Fejér Gerő tb. kanonok, státusi előadó.

X. bizottság a *kántortanítókról és sekrestyésekről*. Elnök Hosszu Ferenc alcikói főesperes.

Ezen bizottságoknak tiszte volt a módosításokkal kiegészített zsinati Statutum javaslatokat még egyszer megvitatni, esetleg újabb módosítani s a véglegesen szövegezett határozatokat a zsinati Secretarius útján a főpásztor kezeihez juttatni, hogy a zsinati általános gyűlés elé legyen terjeszthető.

A 2 órákor megkezdődött bizottsági üléseknek meg volt az eredménye, hogy első napon $\frac{1}{2}$ órákor öt bizottság kész munkája fölött mondhatott ítéletet

a zsinati általános gyűlés

s meghatottan fogagta el kötelező törvényként a Statutum első felét, mit a püspök mint zsinati határozatot

publikált. Puspökünk a második napi gyűlés rendjét megállapítva sok megszívlelni való irányítást, eszmét nyújtott öveinek. Mindnyájunknak pedig P. Tomcsányi S. J. zsinati szónok bilincselte le figyelmünket második szent beszédével. A prima causából: Isten kegyelméből kiindulva, mely nélkül *semmit* sem tehetünk, a természetfölötti életbe ragadott, ha „nagylelkűség” vezérel minket. Megmutatta az oda vezető másodrendű okokat: ha a) nagy gondolatokat ápolunk lelkünkben, ha b) bátran neki megyünk a dolgoknak, (lelkierő), ha c) nemcsak a halálos mint bocsánatos bűnököt kerüljük, nemcsak a megengedett gyönyörökben is megtagadjuk magunkat; (mert ez még mind nem az igazi nagylelkűség) hanem ha örömmel megteesszük azt is, ami nem szoros kötelességünk; ha kellemetlenség, közbeszerűség, többségakarat, kísértés, nehézség nem létezik előttünk, hogy *hősök* lehessünk, ha viri orationis vagyunk, szentek leszünk — „nos simus autem Christus!”

Lelkes szavai által fellelkesülve hallgattuk a püspök atyánk által még tegnap feladott táviratra beérkezett távirati válaszát apostoli királyunknak s szentséges Atyáknak, ki levelet is ígért táviratában. Zsinatunk iránt való érdeklődés még több oldalról nyert megnyilatkozást. Leveleik, sürgönyeikben a hercegprimás, a székesfehérvári, szombathelyi, nyitrai püspökök és több magánszemélyek imáikkal gyámolítást s üdvözlétüket fejezték ki.

Késő est volt már, mikor zsinatunk első napja lezárult.

A zsinat második ünnepélyes ülése

július 9-én mélységes jelentőségében s gazdag változataiban feledhetetlen lesz a jelenvoltak előtt.

Reggel háromnegyed 8 órákor karingben és bíréttummal fejen az egész papság helyén, a székesegyház nagyrépostja pedig segédletével a püspöki trón előtt várta be a harangok zúgása mellett beérkező főpásztort. A nagyrépost ünnepélyes requiemet végzett egyházmegyénknek az utolsó zsinat óta elhunyt püspökeiért és papjaiért. Égő gyertyák között a templom padozatára terített fehér kereszttel ellátott fekete posztó fölött (a sír jelképzése) a püspök adta az absolutiót.

Ennek végeztével a Pontificale szerint előírt imákat, szertartásokat ez alkalommal is elvégeztük, hogy minden cselekedetünkkel Istennek tetszését keressük, tiszta szívvel igaz érzelmeket nyilvánítsunk, ténylegben igazság vezéreljen minket. A „Veni Creator” után a szertartások elvégzésével mint tegnap, úgy ma is bezárulnak a templom ajtai s szöszékre lép a hatalmas Tomcsányi S. J. elmondja oly megrázó erővel a mai requiemből kiinduló beszédét, hogy aligha fogjuk ezt feledni.

Fuit, fuerunt”.... kikért a mai mise bemutatott. Egy közelebbi zsinati requiem alkalmából rólunk is ezt fogják mondani. S belemarkolt a szívekbe, mit kell tenni az élőknek — az élőkkel szemben.

A halálról való elmélkedések mindig haszonnal járnak. Évekkel ezelőtt a wieni Szent István templomban láttam egy sírfeliratot és sok elmélkedési anyagot nyújtott. Átadom e célból másnak is. A nagyon rövid felirat ez:

„Fui abbas, episcopus, princeps
Sum pulvis, umbra, nihil.”

Feltörő s alászálló-hulló vágyak, gondolatok . . .

Zsinati szónok atyánk is ilyen hangulatok hullámain ragadott minket s az igaz boldogság, megnyugvás révébe vezérelt. Mert bebizonyította nekünk, hogy a) szentek vagyunk önmagunkért és b) szenteknek kell lennünk azokért, kik reánk vannak bízva. Ennek pedig eszközei: a testvéri szeretet, mely összetartson minket. Szeretnünk kell. A papi, kivált színek áldozatos szeretet szívének kell lennie. Arról ismertek fel minket mint Krisztus igaz tanítványát, ha szeretjük egymást. Munkatársaink, felebarátaink esetleges hibái csak kerete a képnek, a képet kell becsülnünk, mely Isten képmása. S kivált mi testvérek szeressük egymást, hisz egy cél felé törünk mindannyian. Testvéri szeretetünk legyen egyetemes. S nemcsak soha rosszat ne tegyünk felebarátunknak, hanem mindig jót. És pedig azért, mert Isten parancsolja. Ha szeretet nincs bennünk, semmik vagyunk. Egyek legyünk tehát a szeretetben anyaszentegyházunk fejével, főpásztorunkkal.

Éreztük is szívünkben s visszatükröződött az egész zsinat arculatán a katolikus egyházat mindig jellemző hatalmas erkölcsi erő: az átadó szeretet szoros láncolata, mely a legkissebbet is püspökével s általa az egyház fejével elválaszthatatlan kapcsolatban tart. S ez egyházunknak kiváltságos biztosítéka — örök fönnmaradásra.

A szertartás folyamán a beérkezett szavazatok alapján kinevezte a püspök a zsinatvizsgáló bizottság tagjait, a zsinati bírókat, a zsinati biztosokat. S midőn e magas állású, hatalmas testületeket a Főpásztor elé borulva szemléltük s a méltósággal teljes komolyságban elhangzott eskütelét láttuk, midőn a legmagasabb állástól kezdve esküvel tesz ígéretet püspöknek minden papja engedelmes, lelkiismeretes munkálkodásra, e meghatottan fölséges jelenet képét mondhatjuk a zsinat lefelragadóbb momentumának. Itt domborodott ki valóságban az a magas állás, mit egy püspök személyesít; az a hatalmas erő, mely biztos, isteni irányítója a lelkeknek.

S itt egy kedves meglepetésnek is tanui lehettünk. P. Tomcsányi Lajos S. J. zsinati szónokot, a teológiában hazánk legelső tekintélyét — mai beszéde behatása alatt — a zsinat színe előtt szentszéki tanácsosnak nevezte ki a kegyes főpásztor.

Ezután következett a zsinati rendeletek folytatódó felolvasása, szentesítése. Mely után a megyei papság megbízottja terjesztette a püspök elé a papság külön

kivánságait, melyek mind a lelkek felemelkedtségéről tettek bizonyosságot. Egyebek között azt is kérte a papság a hívek lelki-java érdekében, hogy más megyebeli áldozópap is gyóntathassa meg a hozzáférhetőket, még ha nines is joghatósága egyházmegyénk területén gyóntatni. Mire püspökünk kijelentette, hogy a helyi plebánosok az ő nevében 7 napra terjedő felhatalmazást adhatnak minden más megyebeli papnak.

A megjelenésre kötelezett zsinati atyák névsorának felolvasása, számbavétele után imák elvégzése s püspöki áldás nyelvével a második nyilvános ülés véget ért.

Délután 2 órától kezdve újlag a külföldön bizottságok gyűlésezték, hogy a zsinati törvényjavaslatok még hátralevő pontozataira nézve a végleges megállapodásra jussanak. Fel is tudták dolgozni a teljes egész anyagot, amit a főpásztor elé terjeszthettek, ki is azt a délutáni háromnegyed 5 órakor megkezdődött

második közgyűlés elé

terjesztette s mint végleges zsinati határozatokat, rendelkezéseket kihirdette. A megyei papság megbízottja által előterjesztett külön kívánságokat pedig a zsinati jegyzőkönyvbe felvétetni rendelte. Egyben kijelentette: „mily szép, ha az egyház szabványai utolsó pontig megtartatnak.”

Ezen gyűlés folyamata alatt még egy — s ez alkalommal utolsó — beszédében gyönyörködhettünk zsinati szónokunknak.

A világ által félreismert, egyes vallás-talan orvosok által meggyalázott s az egészségre veszélyesnek minősített állapotról — a coelibátusról — mondott dicsősítő beszédet. A józan ésből, élettanból, a hagyományok s szentírásból, egyetemes zsinati határozatból, Mária, János apostól s a hasonló millióinak példájából győzött meg mindenkit, hogy ez az állapot felemelő, bizalmat biztosító s áldozatos munkára serkentő. Hogy csak a coelibatus kötelekében tisztán élők lehetnek biztos vezetői azoknak, kik tökéletességre törek-szenek. S az ilyenekhez bizalommal is közelednek dacára az alvilág minden konkolyhintésének. Teljes szívérzelemmel begyőződöttünk arról, hogy a coelibatus Krisztusi, apostoli intézmény s nem a papságra rákényszerített teher. Tehát továbbra is mindannyian s mindig „viri mortificationis” leszünk.

Püspök urunk a zsinat őszinte köszönetét tolmácsolta az ékes szavú, biztosan irányító szónoknak s a maga biztos tapasztalatait is hozzá tette, hogy igenis a coelibatus az egészséget fenntartja, a testi szervezethez erősítője s a szellem ruganyosságának biztosítója. Erről csak azok tehetnek bizonyosságot, kik abban élnek s nem az ezen kívül élő orvosok s gyanúsítók.

Lelki megnyugvással fejeztük be a második nagy napot is, megfürösztve lelkünket a bűnbánat szentségében. Mert csütörtökön, július 9-én

a zsinat harmadik ünnepélyes napjára

virradtunk, melyen a 7 órakor kezdődött püspöki díszes nagymisén — amelyen szintén P. Felicián pozsonyi énekkara énekelt szép Gregorián miseéneket — a zsi-

natra egybegyűlt papság püspöke kezéből vette az élet kenyerét, a Legszentebbet, mint állhatatos, erős kitartásának ajándékát s a további szép életre és nagy munkálkodásra előlegezett bért: a legnagyobb jutalmat „merces magna nimis” — s életének vigaszául, erősítőjéül, betetőzéséül: a pápai áldást.

A hívek nagy tömege is áldozott. Mennyi buzgó fohász szállhatott ezek szívéből is Istenhez, hogy tegye áldásossá azt a nagy emberi munkát, melyre e napok jóakarati munkássága célozott, hogy az erdélyi egyházmegye hit- és valláserkölségi élete fejlődjék, viruljon s üdvös gyümölcsöket hozzon.

Mise befejeztével a végső ünnepélyes ülés lett megtartva a Pontificale szerint. És pedig ma nem zárt ajtók között.

A szertartások s imák a szentségi Jézust ostromolták, hogy kegyelmével erősítse meg mindnyájukat, tegyen minket az igazság rettenthetetlen bajnokává s Ő benne bizókká, hogy könyörületeségének jóságától soha el ne térjünk. Kértük a bölcsesség lelkét, hogy a kik számára üdvös törvényeket hozhatunk, a szent nyáj pásztoraival együtt örök üdvösséget nyerhessen.

A Szentlélek segítő kegyelméért hálát adva, gyönyörű imában kérte Főpásztorunk a jó Istent, hogy közös jóakarattal végbevitt munkánkra mindenkorra bő áldását adja. S magát a megjelentek imáiba ajánlotta.

A zsinaton megjelenni kötelezettek névsora felolvastatván, a nagyprépost szép beszédben fejezte ki hálás köszönetét az egész papság nevében Főpásztorunk iránt. Megköszönte azt a sok kegyelmet, mit ezen jóságos intézkedésével papjainak s híveinek szerzett. Igéretet tett, hogy papjai készségesek lesznek mindazok teljesítésére, miket a zsinati törvények most már elébe írnak, s nem lesz szükség jövőre sem egyébre, mint arra a szeretettel teljes apostoli kormányzásra, minővel 16 éven át győzte le gyermekei s munkatársai egész szívét, lelkét.

Háromszoros „ad multos annos” töltötte be a nagy történetet átélő katedrális büszke csarnokát.

A püspöki válasz meleg, napfényes volt. A kegyelem ragyogó sugara hatolt e ragyogó sugár befogadására képessé lett lelkekbe. Bátran jelentette ki, hogy a napokban itt végbement történeti esemény „egyike püspöki életem legvigasztalóbb jelenségének.” Kérte a püspök iránti mindenkori szeretetet, a zsinat határozatai iránt a legodaadóbb engedelmességet.

S felolvastatván az Ő szentségétől mai napra már megérkezett gyönyörű levelet; kijelentette elhatározását, mely szerint minden ötödik évben zsinatot fog tartani — tehát a legközelebbi 1918. évre tűzte ki — a Promotor kérésére felolvastatta a zsinatot elbocsátó levelet s a békecsókját adja át papjainak, főpásztori szép intelem után áldását adta s a felszólításra „Recedamus in pace” s a reáadott feleletre „In nomine Christi” a zsinatot bezárta.

Papjai hálattal szívvel kísérték fel a Főpászort, a kegyes jó atyát rezidenciájába.

S a zsinat lefolyását méltató ezen száraz referátát a zsinat bezárásánál le is zárhatnók. De amennyiben az összejövetel nemcsak zsinati tanácskozás volt, nem kizárólag paragrafusok drágítása, hanem a gyönyörök, élvezetek drága kincsének nyújtása, melyet finom leleményességgel változatos, gazdag szín pompában nyújtott gyermekeinek a gondos jó atya; ezek megörökítését sem hallgathatjuk el.

A szentgyakorlatot

kell legelsőbbben is kiemelniünk kiválasztott kitünő, tudós szónokával. Lelki magányban is voltunk tehát e pár napon a zsinati tanácskozásokon kívül maradt szabad óráinkban. Minő eredménnyel vált be? lelkünk adhat erre feleletet...

A pápai áldáson felül, ami nagy lelki kincs, még egy más ajándékot is jutott a főpásztor övének, a templom látogatáshoz kötött teljes búcsút. Nagy vagyont viszünk ebben is magunkkal.

P. Feliciánnak Magyarországon páratlan énekkara által bemutatott szép művészi templomi éneke az angyalok karát hozta az égből körünkbe. A zsinat bezárása után délelőtti 1¹/₂ órában előadott világi dalai példát adtak, mint lehet nemesen mulatni, szórakozni.

Szentiványi Róbert dr. Batthyáneumi tudós igazg.-őr által bemutatott könyvtár s régiséggyűjtemény a tudósok vágyait elégitette ki.

A kevés papoknak nemkülönben a kincstári — valamint német-magyar parochiákban működő lelkipásztoroknak külön értekezlete mindmennyi megoldási fonalat nyújtott az érdekelteket megéde.

Az utolsó délután megtartott Missziótársulati értekezlet s püspök atyánk elnöklése alatt gazdag műsor mellett lefolyt Eucharisztikus papi kongresszus minő üdvös eszméket, irányításokat nyújtott, külön, részletesen fog majd ezekről lapunk referálni.

Eseményekben változatos gazdag napok voltak tehát ezek — telítve nemes élvezetekkel és sok-sok tanulsággal.

S mindezek befejezést nyertek csütörtökön este 6¹/₂ órakor a székesegyházban megtartott szentestégi áldás s a I mit a püspök papjaival, az intézeti apácák s hívek nagy sokaságával mutatott behálás szívével Annak, akinek nevében gyűltünk egybe a munkára s akinek dicsőségére szenteljük egész életünket, minden működésünket. Felsőleges volt ez a ragyogó fényességben bemutatott tiszta hálahódolat. 1897. VIII. 27-i oltárbeszéde s a mai 1913. VII. 10-i búcsúest emléke könyvekkel beírt esemény a szívekre.

Zárószót

tehetek még ezekhez. Zsinatot tartott tehát az erdélyi egyházmegye a „felvilágosodott” húszadik században, középkori stílusban, az apostolok korának s az első századok keresztényeinek hitével, szeretetével. És sikerült. S ép ezért sikerült.

Aminek létrehozásáért annyi szellemi és anyagi áldozatot hoztak; aminek sikeréért minden megengedhető kényelemről lemondtak százak; amely műnek megalkotásához annyi különböző vérmérsékletű, de fölemelkedett, áldozatos lélek minden jóakarattal, tudással meghozta s az így megépített művet örömmel fogadta: annak

a műnek eredménye kell legyen létrehozóira — s mindazokra, kiknek érdekében ez eszme megindult s szép, formás, élő testet öltött.

Az erdélyi papság példát statuált!

Gondolkoznak-e még valahol, hogy lehet e századunkban is eredményes zsinatot tartani? S hogy a n k e l l ezt megcselekedni? ... Kérdjék meg Erdélyi püspökét! Kit Isten soká tartson meg anyaszentegyházunknak s hazánknak.

Hálás köszönetünk neki s mindazoknak, kik vele minden téren közreműködtek.

Occultus.

A népnek a temetéseken való viselkedése legyen az igazi kegyelet kifejezése.

— Euch. kongresszusi tétel. —

Egyike a legtöbb gondot okozó kérdéseknek, mert a népnek a temetéseken tanúsított viselkedése mélyen bevilágít a lelki élet világába is.

Az igazi hitélet hanyatlásának legkiáltóbb jele az, ha temetések alkalmával felülkerekedik a pogány szokásokat felújító, különségekből tüntető és ez alkalommal is a testnek, a világnak tetszeni akaró hiú pompa.

Hogy népünknel, ebben a kérdésben is, gyanus jelek észlelhetők, nem szorult bizonyításra. Elég, ha utalunk arra a valószínű versengésre, amely a külső felszerelések — koporsó, szemfedő, gyászkocsi — beszerzésében és főképen a minél több embert és minél bőségesebben ellátó torok rendezésében nyilvánul; nem is szólva a több helyen szokásos, szívet tépő — s bizony legtöbbször fület marcangoló — rigmusos búcsúztatókról, amelyeknek koporsóra hívó szövegei többet érnek az anyaszentegyház imádságainál és a „szép” temetésnek fokmérőjeül szolgálnak. Valóságos anyagi romlást von maga után egy-egy temetés esztelen költsége és a mellett alkalom a részegsége, a böjt megszegésére és a legszentebb érzések legdurvább megsértésére.

Mint rendkívül jellemző dolgot emlitem föl, hogy egy fiatal leánynak zenés temetése után, a toron, a keseredett szívű anya bús arccal, mélységes és az alkalomhoz illő gyásszal táncolt elhalt gyermekéért, mert hát „megértemli a lánya”. Megtörtént. Milyen elriasztó tévedése az emberi léleknek!

A legszomorúbb az, hogy szent hitvallásunk gyönyörűséges vonatkozásai hatástalanok maradnak. Az emberi végső dolgok, feltámadás, múlandóság, örök élet nagy gondolatai nem találnak útát a lelkekhez. A temetési menet maga igen sokszor szórakoztató alkalom s a nagy fényes gyászpompa között „mindent kap a szegény halott, csak a mire legnagyobb szüksége volna, azt nem”, t. i. imát, Lubrich egyetlen tanár megjegyzése Munkácsy temetésén.

Nem állítom, hogy mindenütt így van, de az bizonyos, hogy gyanus szimptomák mindenütt vannak.

Ezeknek a bajoknak a gyógyítása összefügg általában a hitéletnek emelésével, a temetéssel szoros viszonyban levő

hitigazságok gyakori szószékre vitelével, a papnak magatartásával — soha torban részt ne vegyen —, ezek azonban nem tartoznak szorosan a mai megbeszélések tárgyai közé. Amiért az eucharisztikus összejövetel tárgyai között szerepel, az az Eucharisztiaának bevonása a temetés szükségesei közé.

Nem kell újdonsággként említenem, hiszen, hála Istennek, a mostani idők papi munkája, hogy úgy fejezzem ki, a Szent-ségi Jézus zászlója alatt folyik, nem újság tehát, az Oltáriszentség a kezdet és vég, minden innen indul ki, minden ide tér vissza. Nem maradhat ki a temetésekből sem, hisz a halottért bemutatott szentmise most a legfőbb része a temetésnek.

Megértetni tehát hivatunk, hogy az a kihűlt test csak annyiban érdemli meg a becsülést, amennyiben a léleknek porhüvelyé és a lélek számára helyezük, a feltámadás reményében, nyugalomra; hogy a temetés szertartásai, imái minden értékesek, amennyiben a lélek javára szolgálnak; hogy semmi sem lehet hasznosabb a halottra nézve, mint a tábernakulum Főlséges Lakójának segítségével és hogy ezt a segítséget a legjobban a halottért felajánlott szent áldozással lehet megszerezni; ezeket, ismétlem, megértetni s ha lassan is, gyakorlatba átvinni: egy csapással megváltoztatni hivatunk viselkedését a temetéseken és részvétele igazán a kegyeletnek lenne kifejezője.

Milyen egyszerű még gondolatnak is, hogy a hátramaradt apa, anya, gyermekek, rokonok, a temetési mise alkalmával áldozzanak az elhalt lelki üdvéért! Milyen vigasztaló és az Ur Jézus szívéhez milyen közel álló gondolat! Ő a Feltámadás a holtaknak. Élet az Élőknek.

Tudom, ezer ellenvetéssel fogunk találkozni. Hogy éppen a temetések alkalmával, amikor a temetés rendezése, gyászruhák gyors elkészítése, részvétek fogadása stb. úgy elfoglalja a gyászolókat, akkor szentgyónást, áldozást végezni, milyen nehéz, lehetetlen kívánság.

No de ezzel is csak úgy vagyunk, mint annyi más, a hit életbe vágó, dologgal. Ki hitte volna el, csak nem sok idővel ezelőtt, hogy egy-egy, pár ezer lelket számláló hitközségben az évi áldozások száma sok tízezerre rúgjon. Pedig van sok-sok ilyen csodálatos eredmény. Pedig hány ellenvetés hangzott el a gyakori áldozással szemben is!

Nos a temetési, vagy gyászmisék alkalmával a halottakért felajánlott szentáldozások száma hovatovább emelkedni fog, csak a kezdeten essünk keresztül.

Legyen szabad erre vonatkozólag alig pár hónapos gyakorlatra felhívnom a figyelmet. Igen sok, főképen falusi helyen, a halottakért végeztetett szentmiséket ki szokták hirdetni. Most ha néhány, a szószéken történt felvilágosítás után, feltételül állítjuk fel, hogy a szentmiséket csak úgy hirdetjük ki, ha azokon a családnak legalább egy-két tagja áldozni fog, csodálatos eredményt érünk el. A legtöbb esetben alig találunk valami nehézségre. Azután áttérhetünk a nehezebbre. A temetések bejelentése, még inkább, a hol szokásos, a koporsóba tétel szertartása után igyekezzünk rávenni a gyászolókat a szentáldozásra.

Rengeteg ellenérv, többször méltat-

landokás, de egy pár esetben azonban tényleges eredmény lesz fáradozásunk jutalma. Ha ennyit elértünk, nem hagyjuk annyiba s ha többet nem, csak az évi temetések egy pár százalékat nyerhetjük meg a szent célra, nem fog az eredmény a ráfordított munkával fordított arányban állani s tekintve azt a nagy hasznot, amelyet a hitéletre nyerni fogunk, nem fog a munka nehéznek tetszeni.

Ebben a forrongó, válságos időkben a hitéletben bármilyen elért eredmény nagy és értékes és nyugodt lelkiismerettel lehetek, ha nem is tömeges eredményt, hanem csak egyesekhez fűződő eredményt érek is el.

Tehát itt is az Eucharisztia, itt is az Ur Jézus az Oltáriszentségben, a Tőle kiáradó szívetek felolvasztó meleg, elméket megvilágosító fény lesz a legnagyobb segítségünk, mindig fennálló igazságként, hogy az Oltáriszentség a pap minden munkájának tárgya, munkája minden eredményének okozója.

Kacsó Boldizsár.

H I R E K.

Szent Ágnes templomában.

(A Mariánum egy növénydekének naplójegyzetét után Dr. S. B.)

Róma, május 3.

Mikor a reggeli nap a Sabin-hegyek fölé emelkedett, letekint az örök városra s egy pillanattal szemlét tart felette. Kikeresi a legszebb, a legszentebb helyeket, hogy arany sugarainak elsejét oda küldje le. A legelső sugár a Szent Péter égi szép kápolnáján az üdvösség jelének, a keresztnek szól, azt fűrészt meg ragyogó fényében. Azért is tündököl az mindig oly friss s oly dicső fénypom-pában.

Kelet tengerének vizében mosdott meg a szép nappali csillag, azért oly vakító hőféhé a színe.

Feljebb és feljebb száll az ég kék kárpitján, hogy tüzes szemével a mélyekben fekvő helyeket is lássa s fehér sugarát ezeket is bevilágítsa. — „Ne fáradj öreg nap, ott ahol most járok nélküled is ragyogás és fény van. Fényforrás ez mint te s fénye a tiéd erőt és életet ad. Melegít, világít: a léleknek.”

Mélyen az út mellett, künn a Nomentánán egy templomban járok. Lelkem úgy örül, szívem úgy dobog, ajkam imádkozik. Nem az ajkam, lelkem az ajkamon! Letérdelek a szent oltár előtt, szent Ágnes sírjánál. Oltár a sírja, teste az oltárkö, melyen az isteni Bárány ép most vért ontja.

Teremtő nagy Isten, hát egy szívnek teste Fiadnak oltára?

És most e szűz képe áll a lelkem elé. Zsenge, kis gyermek még, ártatlan mint Isten angyala. Szépséges gyönyörűha szépséges gyönyörtelen, aranyból kovácsolt korona a fején, palmaág jobbában, bal karján meg fehér kicsi bárány. A kebelén tartja, szívéhez szoritja az ártatlan bárányt. Úgy összeillenek!

Te vagy Ágnes, te szent! hiszen én ismerlek, ismerem életedet, tudom a harcodat, magam előtt látom égi jutalmadat.

Gyönyörű nyári délután volt. Ágnes édes anyjával együtt a via Nomentanán fekvő ősi birtokukra jött ki, hogy felüldüljön s kissé elszórakozzék. Anyja kerti villájukban maradt, kedves olvasmánya, a szentírás kötötte le most is minden érdeklődését. A kis Ágnes munkája után lát. Alig hogy feltűnik a kertben, galambok repdesik körül, buzgó, turbékoló galambok. Vállaira szállnak, kacsóira ülnek, úgy enyelegnek vele. Kezéből eteti meg őket. — Nem égi látvány-e? Galamb galambok! —

Most a halastó halacskáit látogatja meg, ezeknek is hozott valamit. Ott áll a csendes tó sima tükre felett, belenéz... S ime egy gyönyörűséges angyalt pillant meg benne. Finom tunica fedi szép tagjait, egyszerű, minden díszítés nélkül való, mint a milyen a római patricius lánykák szokásos ruhája. Szöke hajfürtjei, melyeket drágaköves arany kapocs fog össze, hosszú hullámokban, mint egy arany lepel, omlanak le vállaira. Azok az édes kék szemek, azok a nemes arcvonások, azok a szederajkak, piros arcrózsák valami túlvilági, igazán angyali szépségbe olvadnak egybe rajta. Maga is elpirul, hogy a képet látja: piros harmat ül ki ártatlan arcára. S hogy a hiúság le ne szárítsa ez ártatlan harmatpírt, otthagyja a tükör családka képét. Az ő képe volt.

Egy magányos fa árnyába siet, szedett virágait fűzi szép csokorba. Ha este visszatér vimináli márványpalotájukba, házuk szentélyének legszebb szobrát ékesíti fel majd vele. Jegyesének, a szűzek jegyesének szobra ez, a régi istenek szobrai mind elpusztultak előle. De nemcsak a ház szentélyéből, de a Claudiosok szívéből is. S a kis Ágnes nemes Claudius-vér.

Egyedül van. Csak az azurkék égbolt mosolyog reája, csak a hálás galambok repdesik körül, csak a nagy házörző Cerberus, a kondorszörű fekete eb rázza türelmetlenül a kert ajtajához kötött nehéz láncát, mintha csak le akarna szabadulni róla s odasimulni kis úrnőjéhez, hogy a maga módja szerint — kedveskedjék neki.

Aransugaras délután. A tyrrheni tenger hullámzó árja lenge szellőt küldött Róma felé, hogy lehűsítse vele tikkasztó levegőjét. Gyenge légáram, balzsamos illat, játszi tündérvilág, Micsoda boldogság e csendes magányban, mosolygó ég alatt szívünk jegyesével társalogni. — Ágnes! mily boldog vagy, senki sem háborgat...

De hallga! A fekete kutya dühösen ránt egyet vasláncán, nagyokat morog, mintha idegent érezne közelében. A kis Ágnes hozzáfordul, hogy csitítgassa s Egek Ura! Róma büszke prefektusának fia áll előtte.

„És te hogy jöttél ide Procopius, kiált fel ijedten a szűz, s mit akarsz itt?“

„A te kezdet Ágnes, tudod, hogy menyire szeretlek, tudod, hogy mátkáim má választottalak.“

„Én a te mátkád? De hiszen én nem vagyok szabad, nekem van már jegyesem.“ S még jobban kipirult az arca, szemét az égre emelte s mint egy átszellemlő túlvilági lény folytatta tovább lángolóan lelkes hangján: „Hogy hagyhatnám én el jegyesemet, ki saját vérével jegyzett el engem? Ót, kit úgy szeretek, kinél nincs

nagyobb e világon, nincs szebb, nincs édeesebb. Kinek szűz az anyja, Isten az atyja s angyalok szolgálnak neki. Kinek szavára a holtak feltámadnak, érintésére a betegek meggyógyulnak. S én hűtlen lehetnék hozzá? „Menj távozz tőlem, soha de soha el nem csábítasz!“

(Folyt. köv.)

Személyi hir. Főpásztorunk pénteken a delutáni gyorssal Karácsony Márton apát és Boros József tükár kíséretében Ditróba utazott a templom szentelésre. Részt vesz Csíkszeredában a tanítók szövetségének közgyűlésén és lelkigyakorlatain.

Kinevezések. Solyom Géza gelencei plebános — Noszkó Béla besztercei plebános alesperesek; Orbán Ferenc mócsi plebános Kolozsvár-szentpéteri — Márton Béla kolozsvári káplán mócsi lelkész lett.

Mint furcaságot közöljük egyik vidéki laptársunk e hírét: „A z e r d é l y i r. k a t h. e g y h á z m e g y e s. - p ü s p ö k e. Jól értesült forrásból kapjuk a hírt, hogy herceg H o h e n l o h e Egon nagyszabeni plebánosnak erdélyi r. kath. segédpüspökké való kinevezése utódlási joggal küszöbön áll. A kinevezéssel kapcsolatosan fogja betölteni a király a káptalannál a nagypreposti állást, melyre Tamási Áron kanonok, a vármegye szülöttje, nyer kinevezést. Helyére pedig Z a v o r a (?) Dániel kanonok lép elő.“

A zsinati istentisztelet alkalmával segédkezők névsora:

Magister cerimoniarum: Hirschler József dr. praelatus kanonok, kolozsvári plebános.

Subcerimonarius: Csáki Benjamin dr. spirítualis.

Presbiter assistens: Noszkó Béla besztercei plebános.

Diaconi ad honores: Szabó György aiesperes, gyergyószentmiklósi plebános, Dobordán Károly alesperes, segesvári plebános.

Diaconi fungentes: Bodó Ferenc főgimn. tanár, dr. Jakubek István zárdagazgató.

Librifér: Léstyán József főgimn. hit-tanár.

Infalista: Márton Béla kolozsvári káplán.

Pastoralista: Wéger Lajos káplán.

Gremialista: Petres Kálmán theol.

Thurifer: Lakó János theológus.

Acoliti: Boér Géza, esztergom-főegyházmezei theológus, Mihály János székesfehérvári theológus.

Fáklyások: Kirchof Lajos, Zsók Ambrus, Jäger Gusztáv, Heidel Gyula, Blank Lajos, Hermann Ödön, Schatt Károly, Traján Károly főgimn. tanulók.

Papszentelés a Pázmáneumban. F. hó 13., 14., 15. napjain dr. F i s c h e r-Colbrie Ágost kassai megyéspüspök úr 12 magyar levitát ordinál a bécsi Pázmáneumban és pedig kettőt subdiaconussá, tizet presbiteré. Az ordinándusok között az erdélyi egyházmegyének két növendéke van Salati Ferenc és Radványi József IV. éves theológusok. Az erdélyi ujmisések közül Radványi Bécsben július 16-án fogja mondani primiciáját, manduktora a Pázmány-intézet áldott lelkű, ítő spirítualissa lesz. Salati otthon, Baróton primiciázik.

Primicia Székelybetlenfalván. Folyó hó 6-án mondotta el Soó Dénes ujmisés első szentmiséjét Székelybetlenfalván. A kis falu népe méltóképen simul az új pap ünneplő lelkéhez, hogy keret adjon ismét egy belső, felséges ünnepnek, amely immár annyiszor ismétlődött meg Székelybetlenfalván csak a legutolsó 10 év alatt is. Nem is említve az utcák „kiöltözködését“, a hívők közül minimum 250-en járultak a penitencia tartás szentségéhez s ezt követőleg az Ur asztalához. Szentmise alkalmával a templom annyira zsúfolva volt, hogy még az asszisztáló papságnak is alig maradt hely az oltár körül. Ünnepelet tehát az egész falu — lelkiileg és ennek az ünnepülésnek előkészítése az ujmisést, Kakucs plebános urat és Oláh Dániel főesperes urat dicséri, akik órák hosszat iltek a gyóntatószékben; különösen a főesperes urat, aki mint ünnepi szónok is olyan beszédet mondott, hogy Embery Árpád tanár úr tanúsága szerint: „Nem volt szem, mely szárazon maradt volna e beszéd hatása alatt“. A manduktortori szerepet Paál István székelyudvarhelyi főesperes, tb. kanonok töltötte be, ünnepi szónok Oláh Dániel háromszéki főesperes volt. Ezenkívül jelen voltak az ujmisés egykori igazgatója: Soó Gáspár lovag, szeretett osztályfőnöke: Embery Árpád, több tanára, ismerőse, a vidéki kispapok és a vidéki „nagy“ papok közül számosan. Szentmise végén a szülői háznál nagy ebéd volt, amely kedvességével emelkedett hangú és víg pohárköszöntővel — no meg nagyszerű fogásaival méltóképpen csatlakozott a nap ünnepélyességéhez.

Primicia Magyarlaponon. Junius 29-én mutatta be Stenczel Lajos első szent mise áldozatát a plebánia templomban. Zuhogó esőben gyűltek össze a hívek, hogy mikor a termékenyítő eső lehell a mezőkre, ugyanakkor lelkőkre is szálljon az áldás, melyet kaptak s örökké megmaradjon emlétkünkben egy eddig — ott először — tartott primicia emléke. Huszár Ádám helybeli plebános mint manductor — vezette oltárhoz az ujmisést segédletével, mikor felhangzott a kis lányok hétszollamú éneke, melyben a Szt. Lélek Isten kegyelmét kérték az ujmisés munkájára. Evangélium után Zlamál Ágoston gy.-fehérvári tanár ment a szöszekre s nagytűlű gondolatokban, közvetlen előadással szolt a pap kötelességéről hűvel szemben s viszont majd az új misést kérte imádkozzék mindenkiert buzgón s kitartóan. Áldozáskor nagy számban járultak a hívek a szt. áldozáshoz. Mise után katolikusok s reformátusok nagy számmal járultak az új misés elé, hogy áldását vegyék. Aztán szép gondolatokkal telve, Isten áldását bírva ünnepélyes hangulathoz távoztak. Délben bankett volt, melyen mintegy negyvenen vettek részt. Elsőnek Stenczel Lajos u. m. állt fel szólásra s Kegyelmes Atyánkat köszönté fel. Majd Zlamál Ágoston az ujmisésre s végül még többben.

Munkásnő-otthonok. Amikor Bezerédj Pálnak, a földművelésügyi miniszterhez intézett, előtűnik fekvő jelentését lapozgatjuk, meghatottan gondolunk arra a szerény kis selyemhernyóra, amelyet Rafael, vagy egyik tanítványa rajzolt s amely az urbinói herceg jóvoltából került a vatikáni könyvtárba. Nem foglalt el az országban senkitől semmi földet, sőt nyomában országutjaink a szederfák százezreivel népesedtek be. 1879-ben a te-

nyésztők 7400 korona keresethez jutottak, 1912-ben pedig már 4.117,857 korona jövedelmet jelentett a selyemhernyó Magyarország földművelő népe éppen legszegényebb rétegének. Már 1912. évi júniusban fizették ki (1880 óta) századik millió koronát a selyemtenyésztőknek.

A selyemfonal legombolyítása nem nehéz testi munka, de nagy figyelmet és gyakorlatosságot igényel és éppen ezért selyemfonodáinkban nehézségeket okozott az állandó képzett munkások hiánya. Időbelileg körülbelül összeesett ezekkel a nehézségekkel az a tervbe vett intézkedés, hogy az állam ezennel csak 12 éves korukig gondoskodik az elhagyott gyermekekről, aminek következtében évente mintegy négyezer 13 éves gyermek kerül ki a menhelyekből. A fiúk, mint tanoncok még csak elhelyezkednek valahogy, de mi lesz a leányokkal ezen reájuk nézve éppen a legfontosabb életkorban!? Szerencsésen oldották meg a kérdést a selyemfonodák mellett épített munkásnő otthonok által. A *tolnai* otthon 120 leány befogadására 130,000 koronába került, a *győri* otthon 240 leány számára 200,000 koronába, a *komáromi* egyelőre 60, később szintén 240 leány számára rendeztetik be, sőt Lugoson, Újvidéken, Pancsován és Mohácsoson is terveznek hasonló otthonot az ottani fonodáknál. A gyermekmenhelyeken kívül a Liga, az árvaszékek és még magánosok is küldenek gyermekeket az otthonba.

A jelentésből látjuk és bárki személyesen is meggyőződhetik róla, hogy a leányok étkezése kitünő, testsúlyuk normálisan gyarapszik, a tisztaságra nagy súlyt fektetnek, a gyermekeket ismétlő oktatásban és énektanításban is részesítik és őket felváltva a konyhában is alkalmazzák. A munkás leányok keresetéből napi 40 fillért ellátásuk részben való fedezésére fordítanak, keresetük egyéb részét postatakarékpénztárban helyezik el számukra, ami évente átlag 200 koronát tesz kifejenként úgy, hogy már 4—5 év után körülbelül 1000 korona a megtakarított pénzük és így könnyen mehetnek ténjhez, amit különben kiházasítási alapítványok is elősegítenek.

Az ellátás többi részét a gyári üzem fedezi, minek ellenében a gyáros kárpótlást nyer abban, hogy állandó és jól kitanítható munkaerőhöz jut. Maga az állam sem az ellátásért, mint egyáltalában a munkásnő otthonok fenntartásához semmivel nem járul, csupán most kezdetben az épületet bocsátja rendelkezésükre.

Az elhagyott gyermekeknek ilyképpen bérfizetéssel járó munkára való alkalmazása nemcsak az államot, községeket stb. szabadítja fel jelentékeny anyagi áldozatok alól, hanem magukban a gyermekekben is komoly erkölcsi erőket fejlesztett ki azáltal, hogy érzik, misze-rint senki kegyelemkenyerére nem szorultak.

A jelentés igen komoly aggodalmat keltő jelenségre is felhívja a közvélemény figyelmét. Szerinte most országszerte szerveznek otthonokat anélkül, hogy azokban a munkásnők érdekei kellőképpen meglennének védve és sürgöti, hogy az állam ezekben az otthonokban — miután a jelenlegi törvényes intézkedések egyáltalán nem alkalmasak arra — külön törvénnyel biztosítsa a munkásotthonokban a gyermekvédelmet. Ha azokra a szomorú külföldi példákra gondolunk,

amelyek bebizonyították azt, hogy mindenütt, ahol sok gyermek volt gyárakban, vagy ezek mellett otthonokban felhalmozva, ez mindig a legsúlyosabb visszaélésekre vezetett, míg az állam erőteljesen közbe nem lépett. Mi is csatlakozunk Bezerédy Pálnak egy iparunk, mint az otthonbeli gyermekek törvényes védelme érdekében írott szavaival, amely védelem — a jelentés hangjából itelve — nagyon sürgősnek látszik.

P. Feliciánról

mesélek ma azoknak . . . kik szeretik a dalt . . . a zenét . . . S ugyan van-e ma olyan ember . . . széles e föld kerekén . . . aki nem szeretné a dalt . . . kinek lelkében nem rezdülne meg a hurok egy szép dal . . . egy szép nóta hallatára . . . ?

Niacs talán . . . s nem is volt semmi e föld kerekén . . . mi minden időben oly közel férközött volna az ember szívéhez . . . mint a dal . . . a nóta . . . a zene . . .

A természet szépségei . . . melyeket szemünkkel élvezünk . . . hatnak kedélyünkre . . . hatnak lelkünkre . . . de legtöbbször e hatás csak olyan . . . pillanatnyi . . . Lassanként elmosódik a szép tájnak képe . . . Lassan eloszlik . . . mert új képek . . . új behatások hagynak nyomot . . . melyek elűzik . . . elmossák az előbbi képet . . .

Csak a zene . . . a dal . . . a nóta . . . kivétel . . . A zenének . . . nincs ideje . . . kora . . . nincs vallása . . . nemzetisége . . . A zenének . . . a dalnak . . . csak lelke van . . . mely hasonló . . . közel áll . . . az ember lelkéhez . . . mert az is halhatatlan . . . az is . . . örök . . .

Körülbelül ezt a gondolatot akarja testbe öltetni . . . **P. Felicián** . . . hangversenye . . . Nem egy koncert lesz csupán, mely az énekművészet technikájával szép hangokat vált ki . . . nem egy koncert, melyen szép dalokat hallgatunk . . . művészi tökéletes-ségű előadásban . . . hanem egy kis hangverseny keretében megérezni . . . megélni fogjuk . . . a zene . . . a dal életét . . . lelkét . . . érzéseit . . .

Élet lesz az . . . mely fokozatosan fejlődik . . . tökéletesül . . . finomodik . . . melynek minden kis része lehel ki a halhatatlanság . . . az örök élet mélységes érzéseit . . .

Ezért lesz az szép . . . ezért csodás P. Felicián hangversenye.

A hangversenyt f. hó 12-én (szombaton) délután 6 órakor tartják meg a r. k. főgimn. tornacsarnokában. Belépődíj: ülőhely 1 kor. állóhely 50 f. Tanulójegy 40 fill.

A hangverseny számaiból kiemeljük a következőket:

1. Diffusa est: Schweitzertől.
2. O salutaris: Müllertől.
3. Tristis est Thientől.
4. Popule meus: Kerschtlől.
5. Hársfa: Schubertől.
6. Hadnagy uram: Szabadostól.
7. Orosz melódiák: P. Feliciántól.
8. Béka koncert: Wébertől.
9. Magyar dalok: P. Feliciántól.

Kik hallották . . . elragadtatással szólnak P. Felicián hangversenyéről . . . Hogy igazi művészetben lehessen részünk . . . hallgassuk meg mi is. Ugy-e igen . . . ?

(=)

A zsinaton résztvevők névsora :

1. Abos József adminisztrátor Gürgény-üvegcsűr Kisszeminárium.
2. Albert Zsigmond plebános Kászón-jakabfalva Nagyszeminárium.
3. Antalfy Károly plebános Miklósvár Nagyszeminárium.
4. Bagoly Mihály alesperes-plebános Kézdiszentkereszt Kisszeminárium.
5. Bajna Ferenc alesperes-plebános Csíkszentkirály Nagyszeminárium.
6. Balázs András dr. főesperes-plebános Torda Püspök úrnál.
7. Balázs Endre dr. papneveldei rektor Gyulafehérvár Saját lakásán.
8. Balázs Ferenc kanonok Gyulafehérvár Püspök úrnál.
9. Bálint Gergely plebános Kolozs Nagyszeminárium.
10. Bálint György főgimnáziumi tanár Brassó Kisszeminárium.
11. Bálint Lajos főesperes plebános Csíksomlyó Héjja Kálmán
12. Bálint Péter lelkész Istensegits Kisszeminárium.
13. Bárány Lukács főesperes-plebános Szamosújvár Püspök úrnál.
14. P. Biró Lőrinc adminisztrátor Dész Kisszeminárium.
15. Bodó Ferenc főgimnáziumi tanár Gyulafehérvár Saját lakásán.
16. Boér Károly lelkész Töresvár Kisszeminárium.
17. Boga István s. lelkész Csíkszentdomokos Kisszeminárium.
18. Boros József püspöki-titkár Gyulafehérvár Saját lakásán.
19. Bors László plebános Kerelőszentpál Nagyszeminárium.
20. Budai János alesperes-plebános Petrozsény Szentpéteri János.
21. Butyka Sándor plebános Borbánd Saját lakásán.
22. Czibalmos József főgimnáziumi tanár Marosvásárhely Imre Lajosnál
23. Csáki Benjámin dr. lelkiigazgató Kolozsvar Nagyszeminárium.
24. P. Csizsér Elek tart főnök Vajdahunyad Püspök úrnál.
25. Dézsi Lajos s. lelkész Székelyudvarhely Kisszeminárium.
26. Dobordán Károly alesperes-plebános Segesvár Zlamál Ágost.
27. Dóczy Endre alesperes-plebános Bánffyhunad Nagyszeminárium.
28. Dombi Lajos főgimnáziumi-tanár Brassó Kisszeminárium.
29. Eröss József jun. adminisztrátor Szentháromság Kovács Albert.
30. Eröss József sen. főgimnáziumi tanár Kézdivásárhely Kárpiss János.
31. Fáraó Simon alesperes-plebános Szépviz Nagyszeminárium.
32. Fejér Gerő dr. stat. előadó Kolozsvar Bodó Ferenc
33. P. Fekete Fausztin zárda főnök Gyulafehérvár Saját lakásán.
34. Fekete János segéd lelkész Petrozsény Kisszeminárium.
35. Fischer Károly tanár Bukarest Kisszeminárium.
36. Fuchs Gusztáv plebános Tövis Kisszeminárium.
37. Fülöp János jun. s. lelkész Szárhegy Kisszeminárium.

38. Fülöp János sen. lelkész At ha Kiszeminárium.
39. Gál Tamás lelkész Homoródkarácson falva Kiszeminárium.
40. Gazda Dénes alesperes-plebános Szováta Nagyszeminárium.
41. Gegő György plebános Deményháza Nagyszeminárium.
42. Görög Jóachim alesperes-plebános Gyergyószentmiklós Nagyszeminárium.
43. Hadnagy János lelkész Csákgömbő Kiszeminárium.
44. Hadnagy Mihály lelkész Korond Kiszeminárium.
45. Héjja Kálmán pénztáros Gyulafehérvár Saját lakásán.
46. Hirschler József dr. kanonok-plebános Kolozsvár Püspök úrnál.
47. Hoboth Á. József lelkész Vulkán Kiszeminárium.
48. Hohenlohe K. Egón hg. főesperes plebános Nagyszében Püspök úrnál.
49. Hortáver Viktor plebános Kiskapus Nagyszeminárium.
50. Hosszu Ferenc főesperes-plebános Csíkszentkirály Albert Vilmos.
51. Hussek Gyula lelkész Nagygagy Kiszeminárium.
52. Huszár Ádám plebános Magyarlápós Nagyszeminárium.
53. Ince Domokos plebános Csíkszentgyörgy Nagyszeminárium.
54. Jakubek István dr. h. igazgató. Gyulafehérvár Saját lakásán.
55. Jancsó Ernő főesperes plebános Piskitelep Püspök úrnál.
56. Jaross Béla főgimnáziumi hittanár Marosvásárhely Jakubek Istvánnál
57. Jellmann Gyula lelkész Kudsir Szentpéteri Jánosnál.
58. Kacsó Boldizsár plebános Osdola Kiszeminárium.
59. Kacza István plebános Mezőszenyel Kiszeminárium.
60. Kakucs Ferenc plebános Kadicsfalva Kiszeminárium.
61. Kapatán Márton s. lelkész Szamosujvár Kiszeminárium.
62. Karácsony József képezdei ig. Csíksomlyó Nagyszeminárium.
63. Karácson Márton prelátus Marosvásárhely Püspök úrnál.
64. P. Kassay Kelemen házfőnök Vajdahunyad Kiszeminárium.
65. Kádár József lelkész Csikmindszent Nagyszeminárium.
66. Kádár Mátyás lelkész Vécze Kiszeminárium.
67. Kászonyi Alajos dr. plebános Karczfalva Nagyszeminárium.
68. Kiss András plebános Oroszhegy Kiszeminárium.
69. Kiss Dénes plebános Gy.-remete Nagyszeminárium.
70. Kolin István plebános Kolozsmonor Nagyszeminárium.
71. Konecz István ny. alesp. pleb. Tusnád Kovács Kanonoknál.
72. Kopacz Gergely lelkész Óradna Kiszeminárium.
73. Korbuly Ignác plebános Barót Szüleinél
74. P. Korbuly Z. Ignác lelkész Szék Szüleinél.
75. Koródy Péter dr. kanonok Gyulafehérvár Saját lakásán.
76. P. Kóry Ottó lelkész Szászváros Nagyszeminárium.
77. Kovács András kep. hitanár Csíksomlyó Kiszeminárium.
78. Kovács Gergely s. lelkész Torja Kiszeminárium.
79. Kovács Lajos kanonok Gyulafehérvár Saját lakásán.
80. Kovács Mihály plebános Szépviz Kiszeminárium.
81. P. Krämer Bonifác lelkész Körösbánya Nagyszeminárium.
82. Lakatos János lelkész Hosszuaszó Kiszeminárium.
83. Lány Gyula alesp.-plebános Hát-szeg Zlamál Ágost.
84. László Imre lelkész Tüskös Kiszeminárium.
85. Lestyán József hitanár Gyulafehérvár Saját lakásán
86. P. Lorencz Philibert lelkész Szászsebes Kiszeminárium.
87. Lőrincz Sándor plebános Szászfenes Nagyszeminárium.
88. Magdó Mihály plebános Marosujvár Dr. Szentiványi R.
89. Majláth G. Károly gróf erd. püspök Gyulafehérvár Saját palota.
90. Márton Béla segédlelkész Kolozsvár Kiszeminárium.
91. Máthé István főesperes-plebános Abrudbánya Nagyszeminárium.
92. Medgyesi János sen. plebános Marosillye Nagyszeminárium
93. Meisel József főesperes-plebános Brassó Püspök úrnál.
94. Meizer Károly lelkész Szentágota Kiszeminárium.
95. Mészáros József lelkész Nagykaszon Kiszeminárium.
96. Mihály Domokos plebános Vágás Kiszeminárium.
97. Miklós János alesperes-plebános Gy.-alfalu Nagyszeminárium.
98. Nagy Antal lelkész Csíkszentmárton Kiszeminárium.
99. Nagy Béla lelkész Csíkszentmárton Kiszeminárium.
100. Noszko Béla plebános Beszterce Kiszeminárium.
101. Ocskó Lajos hitanár Kolozsvár Kiszeminárium.
102. Olasz András plebános Kide Kiszeminárium.
103. Oláh Antal plebános Csicsókeresztur. Nagyszeminárium.
104. Oláh Dániel főesperes-plebános Kézdiszentlélek Nagyszeminárium.
105. Oláh Károly lelkész Székelyszenttamás Kiszeminárium.
106. Orbán János lelkész Székelykeresztur Nagyszeminárium.
107. Panajoth Ferenc plebános Sinfalva Nagyszeminárium.
108. Palikó Ferenc plebános Naszód Nagyszeminárium.
109. Papp Tamás alesperes-plebános Nyárádköszvényes Imre Lajosnál.
110. Pál István főesperes-plebános Székelyudvarhely Tamási Áron prelátus.
111. Péter Antal dr. papnevelői-vice-rektor Gyulafehérvár Saját lakásán.
112. Péterfi Béla segéd lelkész Gyergyóalfalu Kiszeminárium.
113. Prokupek Sámuel Terézvárházi helyettes igazgató Nagyszében Nagyszeminárium.
114. P. Pucher Anaklét helyettes lelkész Alvincz Püspök úrnál.
115. Puskás Gergely főesperes-plebános Dicsőszentmárton Nagyszeminárium.
116. Rada György lelkész Nagyenyed Nagyszeminárium.
117. Rakk József plebános Zalatna Nagyszeminárium.
118. Rettégi József lelkész Esztelnek Nagyszeminárium.
119. Rész János hittanár Csíkszereda Kiszeminárium.
120. Rill Albert segédlelkész Brassó Kiszeminárium.
121. Roska Jenő segéd lelkész Marosvásárhely Szüleinél.
122. P. Rozsnyai Barabás helyettes lelkész Déva Kiszeminárium.
123. Sass Antal segédlelkész Csíkszentgyörgy Kiszeminárium.
124. P. Sándor Vitális helyettes lelkész Medgyes Kiszeminárium.
125. Sánta János plebános Magyarigen Zlamál Ágost.
126. Sebestyén Mózes alesperes-plebános Zetelaka Püspök úrnál.
127. Simon Sándor lelkész Küküllő-keményfalva Kiszeminárium.
128. Soóthy Gyula kanonok Gyulafehérvár Saját lakásán.
129. Steinhauer Ferenc főesperes-plebános Erzsébetváros Nagyszeminárium.
130. Szabó György alesperes-plebános Gyergyószentmiklós Nagyszeminárium.
131. Szabó János hittanár Székelyudvarhely Kiszeminárium.
132. Szekeres János lelkész Alsókapnik Nagyszeminárium.
133. Szekeres József dr. plebános Csíkszereda Nagyszeminárium.
134. Székely Károly alesperes-plebános Sepsiszentgyörgy Nagyszeminárium.
135. Szentiványi Róbert dr. teológiai tanár Gyulafehérvár Saját lakásán.
136. Szóts János t. főesp.-pleb. Alsóporumbák Nagyszeminárium.
137. Szpörni János főgimn. tanár Gyulafehérvár Saját lakásán.
138. Takó János lovag főesp.-plebános Ditró Püspök úrnál.
139. Tallós Jenő s. lelkész Marosvásárhely Nagyszeminárium.
140. Tamási Áron prépost Gyulafehérvár Saját lakás.
141. Tödör Imre lelkész Csértéshondol Kiszeminárium
142. Toldalagi Samu gr. plebános Teke Kiszeminárium.
143. Vau Mons Alfréd lelkész Alsójjára Nagyszeminárium.
144. Varga Ferenc püsp. cerem. Gyulafehérvár Saját lakásán.
145. Varga János s. lelkész Szászrégen Kiszeminárium.
146. Varga Sándor plebános Szőkefalva Lestyán József.
147. Vécsey I. Aurél dr. br. th. tanár Gyulafehérvár saját lakásán.
148. Wéger Lajos s. lelkész Gyulafehérvár Saját lakásán.
149. Zlamál Ágost főgimn. tanár Gyulafehérvár Saját lakásán.
150. Zomora Dániel kanonok Gyulafehérvár Saját lakásán.
151. P. Dávid Lajos h. lelkész Toroczkó Szt. György Özv. Knörr Jánosné
152. Györi Imre káplán Gyergyó Ujfalu Özv. Knörr Jánosné.
153. Tunyogi Csapó Endre plebános-Torja Özv. Knörr. Jánosné.

154. Török Ferencz lelkész Gyócsomafalva Dr. Cserni Béla.

155. Pálfi János hitoktató Brassó Kisszeminarium.

156. Wasykiewitz Viktor dr. fg. tanár Brassó Kisszeminarium.

157. Szélyes Dénes fg. tanár Brassó Kisszeminarium.

158. Kicsid Béla plebános Parajd Kisszeminarium.

Pótvizsgákra,

biztos sikerrel, jutányos árban, készít elő tanulókat, gyakorlott privátitanítónó.

1-3. Cim a kiadóhivatalban.

ÖZV. LAKNER ANTALNÉ

sütőde és lisztkereskedése

GYULAFEHÉRVÁR, Novák F.-tér 6.

Van szerencsém a fogyasztó közönség becses tudására hozni, hogy folyó év július havától kezdődőleg helyben, **Novák Ferenc-tér 6. sz. alatt levő házamban**, sütődémmel kapcsolatosan egy

LISZTKERESKEDÉST

nyitottam. Üzletemben kizárólag a hírneves **Neumann Testvérek cég aradi gőzmalmának** örleményeit fogom árusítani, miáltal remélem t. vevőimet minden tekintetben teljesen kielégíthetni.

A fogyasztó közönség szíves pártfogását kérve, maradok

kiváló tisztelettel

Özv. Lakner Antalné.

Naponta friss élesztő!

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Katholikus családok lapja!

„ÉLET”

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén **Izsóf Alajos**. Előfizetési ára egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. — Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmu, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

o Erdélyi o hegyi borok

Erdély egyik legrégebbi keresztény cégénél ::

Keleti L.

szőlőbirtokos és bor nagykereskedőnél kapható ::

Szászsebes o
o **Szeben m.**

Ára hektoliterenként:

1912. évi zamatos erdélyi fehér asztalibor K 65.—

1911. évi zamatos erdélyi fehér asztalibor K 78.—

1911. évi marosmenti finom fehér bor, erős K 85.—

1905. évi pecsenyebor, fehér, finom, erős . . . K 95.—

Legfinomabb erős erdélyi hegyi fajborok .

Ó Rizling, fehér . . . K 100.—

Ó Som „ „ . . . K 110.—

Ó Muskotály fehér . . . K 120.—

Ó Burgundi vörös . . . K 100.—

Megrendeléseket utánvét, hitelképes egyéneknek 3 havi hitel mellett, általam kölesön adott (vagy megrendelő saját hordójában) 56 literen felüli hordókban teljesítek, mely hordókat 8 héten belül tisztán és sértetlen állapotban bérmentve visszaveszek. 100 literen aloli megrendelésnél az árak literenként 2 fillérrel magasabbak. Postai mintadobozokban 1 deeis mintákat darabonként 60 fillér levélbélyeg beküldése ellenében franco küldök. Postá és vasutállomás: **S Z Á S Z S E B E S.**

Templomok, oltárok, szószékek festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

URBÁNSZKY FÜLÖP műfestő

KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó

PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott **reverendák** és **cimádák**, **papi civil öltönyök** előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egyházi ruhák:** casulák, pluvialék velumok, baldachinok, minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karingek, albák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat**, mint **ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek.

Költségvetés és árjegyzék ingyen! Személyesen is megjelenek!

Hinger József

asztalos mester Gyulafehérvár

Széchenyi-utca 10. sz., (saját ház) a Lickeli-féle vasraktárral szemben

K épület munkát, festett, masszív ésournéros butormunkát,
É portálé és boltberendezést,
S úgyszintén javításokat is elfogad. Szállit és lerak tölgy és bükkparketát. Árjegyzék szerint vendéglői, irodai és
Z ebédlőszékeket, tükröket méret szerint. Raktáron tart
I minden fajta fakoporsókat is.

Lelkiismeretes és pontos kiszolgálás. — Szolid árak. Tervrajzok díjtalanul készíttetnek.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti
társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal

mindennemű templom berendezési és fel-
szerelési tárgyak, u. m.:

oltár, szószék, gyóntató-
szék, templompadok,
szentély-korlát és egyéb
felszerelési tárgyak készi-
tését, szállítását, régi
oltárok aranyozását és
átalakítását.

Pontos rajzzal és költségvetéssel
készséggel szolgátok.

Több kisebb méretű vagy több na-
gyobb megrendelésnél személyes
megjelenés.

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Több elismerő nyilatkozat!

Püspöki Lyceumi Könyvnyomda

bérlő SCHÄSER FERENC

KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZET — GYULAFEHÉRVÁR.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemű irodai
cikkben, író- és fogalmazványpapirosokban, stb.

Teljes irodaberendezések modern amerikai rendszerben.

Egyházi nyomtatványok

mindig raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

Készít Mű- és ujságnymást

különös versenyképes árban

Mindennemű nyomtatványok a modern igényeknek megfelelően.

Minden — bárhol és bárki által hirdetett könyv, zenemű vagy folyó-
irat általam eredeti áron beszerezhető. Árjegyzék és költségvetés ingyen!

Boda József

orgona- és harmonium-építő

CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és m. t.
egyháztanács tudomására hozni, miszerint
orgona- és harmonium-építő

műhelyemet

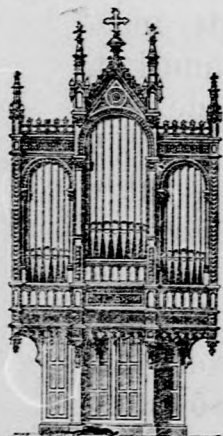
teljesen ujonnan
rendeztem be, minek
utánna módomban áll a
legnagyobb szabású
orgona-építést is
elvégezni. Bárminemű
javításokat átalakításo-
kat jutányos árban,
pontosan eszközölök.

A n. é. közönség pártfogását
kéri, kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó

és szépen égő

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve
kapható

Dokupil Lajos

viaszgyertya gyárosnál

NAGYLÉVÁRDON.

(Pozsonymegye.)

Nagyobb vételnél 15—20%
árengedmény.

árak kilónként:

2.40 K., 3.20 K., 4 K., 5 K., II.